

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN JA TAMPEREEN YLIOPISTON VÄLINEN SOPIMUS VUOSILLE 2017-2020

1. YLEISTÄ

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja yliopisto ovat yliopistolain (558/2009) 48 §:n 1 momentin nojalla sopineet yliopiston toiminnalle asetettavista tavoitteista. Sopimuksessa asetetut tavoitteet on johdettu hallitusohjelmasta, hallituksen toimintasuunnitelmasta sekä muista eduskunnan ja valtioneuvoston korkeakouluille asettamista strategisista tavoitteista.

2. KORKEAKOULULAITOKSEN YHTEISET TAVOITTEET JA KORKEAKOULUKOHTAISET TOIMENPITEET

Tavoitetila 2025

Suomalainen - nykyistä laadukkaampi, kansainvälisempi, vaikuttavampi ja tehokkaampi - korkeakoululaitos on vuonna 2025 kansainvälisesti kilpailukykyinen, mahdollistaa korkeaan osaamiseen perustuvan suomalaisen yhteiskunnan ja toimintatapojen uudistumisen sekä tuottaa osaamista ja uutta tietoa globaalien, usein monialaisten ongelmien ratkaisemiseen. Korkeakoulut ja tiedelaitokset ottavat toiminnassaan ennakoivasti huomioon toimintaympäristön muutokset, kuten digitalisaation, kansainvälistymisen ja väestökehityksen.

Suomalaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat kansainvälisesti vahvoja ja kilpailukykyisiä toimijoita. Korkeakoululaitos muodostuu korkeatasoisista, vahvuusalueilleen profiloituneista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Näiden osaaminen täydentää toisiaan siten, että yhteiskunnan ja työelämän erilaisiin tarpeisiin vastataan. Korkeakoulujen toiminnassa korostuvat sivistystehtävä, yhteiskuntavastuu ja vaikuttavuus, kestävän kehityksen periaatteet, eettinen toimintatapa sekä hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen. Laatu on vahvistettu kansainvälistymällä, digitalisaatiota hyödyntämällä sekä toimintaa modernisoimalla. Opintopolkuja on joustavoitettu, tieto on avointa ja infrastruktuurit yhteiskäytössä. Suomeen muodostuu tutkimuksen huipulla toimivia yliopistoja ja kaikissa yliopistoissa on kansainväliselle tasolle yltäviä tutkimusaloja. Ammattikorkeakoulujen soveltava tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta tukee entistä vahvemmin koulutusta ja luo edellytyksiä pk-yritysten sekä yksityisen ja julkisen sektorin palvelujen uudistumiselle.

Korkeakoulut ennakoivat ja tukevat yhteiskunnan, kulttuurin ja työelämän uudistumista ja turvaavat tarvittavan korkeakoulutetun työvoiman saatavuuden, ottaen huomioon pienevän nuorisoikäluokan sekä työ- ja elinkeinoelämän ja yhteiskunnan muutosten vaikutukset alakohtaisiin koulutustarpeisiin. Korkeakoulut vahvistavat osaamisellaan eri toimijoita yhdistäviä alue- ja alakohtaisia innovaatio- ja osaamiskeskittymiä. Nämä edistävät alueiden omiin vahvuuksiin ja kilpailuetuihin perustuvaa älykästä erikoistumista sekä uusien kasvualueiden vahvistumista. Samalla hyödynnetään alueiden osaamispotentialiaali korkeakoulujen toiminnan kehittämisessä.

Korkeakouluyhteisö heijastaa väestön moninaisuutta ja sen toiminnassa toteutuu yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.

Korkeakoulut vahvistavat vaikuttavuuttaan erityisesti lisäämällä osaamisen ja tutkimustulosten laajempaa hyödyntämistä, kaupallistamista, osaamisen vientiä, elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia sekä yrittäjyysvalmiuksia ja -edellytyksiä. Korkeakoulut avaavat laajasti tutkimuksen tuloksia ja kehittävät aktiivisesti uusia toimintamalleja osaamisen siirtämiseksi

yhteiskuntaan.

Korkeakoulujen ja opetus- ja kulttuuriministeriön tietojärjestelmät ovat yhteentoimivia. Tietojen ja käsitteiden yhteismitallisuus sekä valtakunnallinen tietovaranto tukevat korkeakoulujen toimintaa ja ministeriön ohjausta.

Korkeakoulut ovat lisänneet kansainvälistä vaikuttavuutta ja näkyvyyttä strategisesti valituilla alueilla hyödyntäen keskinäistä yhteistyötä ja verkottumista. Korkeakoulut hyödyntävät monipuolisesti eurooppalaisen korkeakoulutus- ja tutkimusalueen sekä Team Finland -toiminnan mahdollisuuksia.

Vahvat korkeakouluyksiköt osaamisen uudistajina

Korkeakoulut jatkavat alakohtaista ja alojen välistä toiminnallista ja rakenteellista kehittämistä osaamisen kokoamiseksi ja epätarkoituksenmukaisten päällekkäisyyksien purkamiseksi. Korkeakoulut profiloituvat, selkeyttävät ja tiivistävät yhteistyötä ja työnjakoa niin keskenään kuin tutkimuslaitosten kanssa koulutuksessa, tutkimuksessa, tukipalveluissa, rakenteissa ja infrastruktuureissa. Syvenevällä yhteistyöllä tuetaan voimavarojen tehokasta käyttöä ja laadun vahvistamista. Kansalliset ja kansainväliset strategiset kumppanuudet vahvistavat korkeakoulujen profiileja. Korkeakoulut keskittävät voimavaroja harvempiin, vaikuttavampiin ja taloudelliselta kantokyvyltään vahvempiin toiminnallisiin yksiköihin. Tämä edellyttää myös poisvalintojen toteuttamista korkeakouluissa.

Tavoitteena on synnyttää Tampereelle kansainvälisesti arvostettu työelämää ja suomalaista yhteiskuntaa kehittävä monialainen yliopisto. Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyvät uudeksi säätiöyliopistoksi vuoden 2019 alusta lukien. Tavoitteena on, että Tampereen ammattikorkeakoulu siirtyy uuden yliopiston omistukseen siten, että ne muodostavat yhden yhtenäisesti johdetun strategisen kokonaisuuden. Ammattikorkeakoulu- ja yliopistotutkinnot säilyvät nykyisen lainsäädännön mukaisena.

Konsernin sisällä tuki- ja hallintopalveluita yhdistetään, koulutusvastuita ja toiminnan tarpeettomia päällekkäisyyksiä karsitaan ja vapautuvia voimavaroja suunnataan valmisteltavan konsernin yhteisen strategian pohjalta erityisesti vahvuusalojen tukemiseen ja innovaatiotoiminnan edistämiseen.

Tampereen yliopiston tieteenalayksiköiden tilalle perustetaan kuusi sisällöllisesti ja taloudellisesti vahvaa tiedekuntaa vuoden 2017 alusta. Tampereen yliopisto ja Taideyliopisto selvittävät kevääseen 2017 mennessä teatterialan koulutuksen kehittämisen edellytykset siten, että yksi selvityksen vaihtoehtoista on alan koulutuksen keskittäminen Taideyliopistoon.

Laadukkaasta koulutuksesta nopeammin työelämään

Korkeakoulut nostavat koulutuksen laatua uudistamalla koulutussisältöjä, opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä ja opettajien osaamista sekä lisäämällä yhteistyötä. Korkeakoulut hyödyntävät digitalisaation tuomia mahdollisuuksia täysimääräisesti. Korkeakoulut kehittävät opiskelijavalintoja, hyväksilukumenettelyjä ja tutkintoja niin, että kansallinen ja kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy. Korkeakoulut luopuvat pääsääntöisesti siltaopinnoista.

Korkeakoulut hyödyntävät toisen asteen tutkintoja opiskelijavalinnassa nykyistä enemmän ja luopuvat pitkäkestoisesta valmistautumisesta edellyttävistä pääsykokeista. Korkeakoulut lisäävät yhteistyötään toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeuttamiseksi. Valintamenettelyjä kehitetään alakohtaisessa yhteistyössä. Ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittavien osuutta uusista opiskelijoista kasvatetaan hyödyntämällä paikkojen varaamismahdollisuutta ensikertaisille hakijoille ja kehittämällä siirto-opiskelijoiden valintaa.

Korkeakoulut tukevat mahdollisuuksien tasa-arvoa ja edistävät tutkintojen suorittamista tavoiteajassa kaikilla tutkintotasoilla. Korkeakoulut lisäävät joustavia opiskelumahdollisuuksia sekä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista. Korkeakoulut monipuolistavat opiskelijoiden ohjausta ja lisäävät yhteistyötä työelämän kanssa. Toimivat ura- ja rekrytointipalvelut tukevat nopeaa valmistumista ja työllistymistä. Korkeakoulut ottavat käyttöönsä valtakunnallisen uraseurannan.

Korkeakoulut ottavat vastuuta maahanmuuttajien osaamisen ja koulutustarpeiden tunnistamisesta sekä työllistymisen edellytysten parantamisesta.

Tampereen yliopisto ottaa vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä pitkää valmentautumista. Yliopisto osallistuu alakohtaisten yhteisvalintojen kehittämiseen siten, että yhteisvalinta on käytössä pääsääntöisesti sopimuskauden loppuun mennessä ja mahdolliset valintakokeet toteutetaan yhteistyössä muiden alalla koulutusta tarjoavien yliopistojen kanssa. Yliopisto lisää ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittamaan valittujen osuutta kaikista uusista opiskelijoista. Yliopisto ottaa käyttöön todistusvalinnan kauppatieteen yhteisvalinnassa vuonna 2017.

Tampere3-yhteistyössä kehitetään opintoprosesseja ja luodaan yhteisiä opintoja niin, että opiskelijan valinnanmahdollisuudet lisääntyvät ja monipuolistuvat ja yhteistyö opetuksen järjestämisessä tiivistyy molemmilla sektoreilla. Korkeakoulutukseen siirtymisen nopeuttamiseksi Tampere3-yhteistyössä kehitetään Tampereen seudun toisen asteen opiskelijoille tarjottavia opintoja osallistumisen laajentamiseksi.

Ristiinopiskelua tukevat sähköiset palvelut ovat käytössä vuodesta 2017 alkaen. Kielikeskus- ja kirjastopalvelut järjestetään yliopistokonsernin tasoissa vuodesta 2018 alkaen. Digitaalisen oppimisympäristön ja opiskelijoiden sähköisten palvelujen uudistaminen toteutetaan vuoden 2019 loppuun mennessä.

Tutkimuksella ja innovaatiotoiminnalla vaikuttavuutta, kilpailukykyä ja hyvinvointia

Korkeakoulut tukevat uusia lupaavia tutkimusaloja sekä kansainvälisen huipun tuntumassa kehittyviä tutkimussuuntia. Korkeakoulut ovat sitoutuneet avoimeen toimintakulttuuriin ja avoimen tieteen käytänteisiin kaikilla organisaation tasoilla. Korkeakoulut tukevat kansallisen osaamis pääoman kasvua mm. avoimen tieteen ja tutkimuksen sekä käyttäjälähtöisen kehittämis- ja innovaatiotoiminnan toimenpitein.

Korkeakoulut kehittävät tutkimuslaitosten sekä muun työ- ja elinkeinoelämän kanssa pitkäjänteisesti yhteisiä tutkimusympäristöjä, joilla on edellytykset menestyä kansainvälisessä ja monitieteisessä toimintaympäristössä. Korkeakoulut vahvistavat tutkimuslaitos- ja työelämäyhteistyötä ja kokoavat sitä tukevaa osaamistaan sekä kehittävät toimintatapojaan tutkimustulosten ja innovaatioiden kaupallistamiseksi.

Korkeakoulut kokoavat tutkimusrahoitusasiantuntemustaan sekä kehittävät toimintatapojaan ja keskinäistä yhteistyötään siten, että niillä on paremmat edellytykset hankkia laadullisesti kilpailtua, täydentävää rahoitusta strategiansa ja profiilinsa mukaiseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotyöhön ja sekä taiteelliseen toimintaan.

Tampere3-kokonaisuudessa lisätään bioteknologian, terveysteknologian, lääketieteen ja terveystieteen toimintojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tutkimusyhteistyötä lisätään erityisesti tieteenalojen rajapinnoilla ja kaupunkiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntämällä. Tutkimus- ja innovaatiopalvelut järjestetään yliopistokonsernin laajuisena vuoden 2017 loppuun mennessä.

Yliopiston avoimen tieteen toimintapa nousee sopimuskauden aikana vähintään tasolle neljä.

Korkeakoulu yhteisö voimavarana

Korkeakoulut arvioivat ja kehittävät suunnitelmallisesti johtamista ja asiantuntijatyön edellytyksiä kaikilla organisaatiotasolla. Korkeakoulut toteuttavat hyvää ja avointa henkilöstöpolitiikkaa sekä ottavat työhyvinvoinnin tarkastelussa käyttöön yhtenäisen ja vertailukelpoisen työvälineen. Korkeakoulut edistävät tasa-arvoa ja moniarvoisuutta henkilöstöpolitiikassaan sekä perustehtäviensä sisältöjen kehittämisen kautta. Korkeakoulu yhteisöä vahvistetaan henkilöstön osaamista kehittämällä, verkostoitumalla, kansainvälisillä rekrytoinneilla sekä hyödyntämällä opiskelijoiden osaamista. Korkeakoulut ottavat merkittävän roolin toiminta-alueensa kulttuurisen monimuotoisuuden vahvistamisessa.

Korkeakoulut kuulevat ja sitouttavat henkilöstöä ja opiskelijoita johtamis-, organisaatio- tai muiden uudistusten varhaisessa vaiheessa siten, että korkeakoulu yhteisön jäsenet voivat vaikuttaa ja ottaa vastuuta muutoksista. Korkeakoulut hyödyntävät opiskelija- ja henkilöstöpalautejärjestelmiä sekä digitalisaation mahdollisuuksia toimintakulttuurin ja käytäntöjen kehittämisessä.

3. TAMPEREEN YLIOPISTON TEHTÄVÄ, PROFILI JA VAHVUUSALAT

Tehtävä ja profiili

Tampereen yliopisto painottaa toiminnassaan yhteiskunnan ja terveyden monialaista tutkimusta ja opetusta, joka kohdistuu erityisesti yksityisen ja julkisen toiminnan rajapintaan sekä palvelumuotoiluun.

Uuden korkeakoulukonsernin yliopisto- ja ammattikorkeakoulutoiminnalle määritellään alustava tehtävä ja profiili vuoden 2017 loppuun mennessä ja niitä tarkennetaan tarvittaessa vuoden 2018 aikana.

Vahvuusalat ja uudet, nousevat alat

Tampereen yliopisto on määritellyt painoaloikseen 1) ihmisen ja teknologian vuorovaikutus, 2) julkisrahoitteiset palvelut ja julkisen ja yksityisen sektorin rajapinta sekä 3) kulttuurin, tiedon ja yhteiskunnan muutos. Yliopisto vahvistaa uutta yhteiskuntatutkimusta.

Uudelle konsernille määritellään alustavat vahvuusalat vuoden 2017 loppuun mennessä ja niitä tarkennetaan tarvittaessa vuoden 2018 aikana.

4. TUTKINTOTAVOITTEET

Tavoitteet	Vuosina 2017 - 2020 keskimäärin
Ylemmät korkeakoulututkinnot	1 195
Kasvatusalat	150
Terveys- ja hyvinvointialat	60
Taiteet ja kulttuurialat sekä humanistiset alat	190
Yhteiskuntatieteet ja palvelualat	400
Liiketalous, hallinto ja oikeustieteet	120
Luonnontieteet	85
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä tekniikan alat	70
Lääketiede	120
Yliopistokohtaiset tavoitteet	
Tohtorin tutkinnot	117
Alemmat korkeakoulututkinnot	1 200

Tampereen yliopiston opettajankoulutuksen tutkintotavoitteet kaudella 2017-2020 ovat vuosittain: lastentarhanopettajat 60, luokanopettajat 70, humanistiset oppiaineet 40 ja matemaattis-luonnontieteelliset oppiaineet 20.

Yliopisto vähentää sisäänottomääriä humanistisilla koulutusaloilla, erityisesti kielitieteissä ja taiteiden tutkimuksessa. Yliopisto vähentää humanistisen alan opettajankoulutusta. Yliopisto suuntaa kasvatustieteellisen koulutusalan sisäänottojaan yleisestä kasvatustieteestä opettajankoulutuksen kasvaviin koulutustarpeisiin (lastentarhan- ja luokanopettajakoulutus). Yliopisto lisää lastentarhanopettajakoulutuksen sisäänottoa 20 opiskelijalla vuodesta 2017 alkaen.

Yliopisto suuntaa yhteiskuntatieteellisen alan koulutustarjontaa vahvemmin sosiaalityön kelpoisuuden tuottavaan koulutukseen.

5. RAHOITUS

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää yliopistolle perusrahoitusta yliopistolaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi yliopistolain (558/2009) 49§:n, yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (770/2009) 5, 6 ja 7 §:n ja yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (331/2016) perusteella yhteensä 119 513 000 euroa momentilta 29.40.50 seuraavasti:

a) Laskennallisin perustein määräytyvään perusrahoitukseen 108 247 000 euroa.

Yliopiston valtakunnallisina tehtävinä on otettu huomioon Seinäjoen yliopistokeskus, FICAM, Tietoarkisto ja harjoittelukoulu. Perusrahoitukseen sisältyy vuosittain yhteensä 6 720 000 euroa (rahoitustaso vuonna 2017) kauden 2017-2020 valtakunnallisten tehtävien perusteella.

Strategiarahoitusta kohdennetaan yliopiston strategian mukaiseen toimintaan 13 000 000 euroa vuonna 2017, 12 800 000 euroa vuonna 2018, 11 700 000 euroa vuonna 2019 ja 11 500 000 euroa vuonna 2020 ottaen huomioon yliopiston

strategia ja sopimuksessa nimetyt strategisen kehittämisen toimenpiteet. Strategiarahoituksen kohdentamisessa on otettu huomioon erityisesti:

- Tampere3 -kokonaisuuden muodostaminen ja painoalojen vahvistaminen mukaan lukien 4 M€/v (2017-2020, sisältää myös TTY:n osuuden hankkeesta): joustavat opintopolut, opiskelijan sähköiset palvelut ja digitaalisuus opetuksessa, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhdistäminen samaan kokonaisuuteen, yrittäjyyden vahvistaminen, kaupunkiympäristön laajempi hyödyntäminen
- Lastentarhaopettajakoulutuksen laajentaminen
- Lääketieteellisen koulutuksen laajentaminen kaudella 2013-2016
- Lääketieteen ja biolääketieteen tutkimusinfrastruktuurin kehittäminen

Tampere 3-hankkeen jatkovalmistelun aikataulusta sovitaan ministeriön ja korkeakoulujen kesken erikseen.

Jatkovalmistelun perusteella tehdään tarvittaessa muutoksia kauden 2017-2020 sopimuksien Tampere3 -kokonaisuutta koskeviin kirjauksiin. Mikäli Tampere3 -kokonaisuus ei etene suunnitellulla tavalla vuoden 2017 aikana, ministeriö korjaa vuoden 2017 rahoituspäätöstään ja poistaa tamperelaisten korkeakoulujen sopimuksista Tampere 3 -kokonaisuuden perusteella kohdennetun strategiarahoituksen.

b) Yliopiston valtionrahoitukseen sisältyy vuonna 2017 lisäksi 2 261 000 euroa yliopistolain (558/2009) mukaista rahoitusta laskennallisin perustein määräytyvään perusrahoituksen ulkopuolella.

Arvonlisäverolain (1501/1993) 39 §:ssä ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yliopistoille aiheutuneista kustannuksista yhteensä 9 005 000 euroa.

Myönnettyä rahoitusta ei käytetä elinkeinotoiminnan tukemiseen.

6. RAPORTOINTI

Yliopisto raportoi toiminnastaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa sekä vuosittaisessa erillisraportissa sopimuksen tavoitteiden ja korkeakoulun strategian toteuttamisen keskeisten toimenpiteiden toteutumisesta. Yliopisto myös perustelee mahdolliset poikkeamat sovittujen tavoitteiden toteutumisessa tai toimenpiteiden ajoituksessa. Rahoituksen käytöstä raportoidaan yliopistojen taloushallinnon koodiston mukaisesti. Yliopisto informoi ennakoivasti, vuosiraportoinnin ulkopuolella ministeriötä rakenteellisista uudistuksista, joilla on merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö varmistaa sopimuskauden aikana vuosittain, että korkeakoulu on käynnistänyt tai edennyt sopimuksen mukaisissa toimenpiteissä. Mahdollisissa ongelmatilanteissa OKM käy vuosittain alkusyksystä tarkentavan keskustelun korkeakoulun kanssa aiemmin päätetyn strategiarahoituksen tason tarkistamiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi sopimuksen toteutumista ministeriön kirjallisessa palautteessa, ohjaukseen liittyvien korkeakouluvierailujen yhteydessä ja osana vuotuista tilastoseurantaa.

ALLEKIRJOITUKSET

Tätä sopimusta on tehty kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Tapio Kosunen
Ylijohtaja

Kai Öistämö
Hallituksen puheenjohtaja

Hannu Sirén
Johtaja

Liisa Laakso
Rehtori

LIITTEET